

Undervisernoter:

Opfølgning på magtanvendelser – samtale med barnet eller den unge

Voksenansvar for anbragte børn og unge

Opfølgning på magtanvendelser - samtale med barnet eller den unge på institution

Målgrupper:

- Private opholdssteder
- Alle døgninstitutioner

Opfølgning på magtanvendelser 1

Undervisernoterne består af to dele:

1. del: Baggrundsviden til underviseren
2. del: Noter til de enkelte slides til undervisningen

Del 1: Baggrund til underviseren

Overskrift	Noter
Dette moduls indhold:	<p>Dette modul har fokus på de grundlæggende principper for inddragelse af børn og unge efter en magtanvendelse. Modulet giver inspiration til metoder og tilgange til samtalen med barnet eller den unge – også børn og unge uden talesprog.</p> <p>Modulets indhold:</p> <ul style="list-style-type: none">• Inddragelse af barnet eller den unge• Den kognitive og sproglige udvikling hos børn og unge• Understøttende metoder til samtale med barnet eller den unge
Varighed:	Hvis hele modulet gennemføres som foreslået, vil der skulle sættes ca. 2 timer af til undervisningen, eksklusiv pauser.
Målgruppe:	Materialet er målrettet til undervisning af ledere og medarbejdere i private opholdssteder og på alle typer af døgninstitutioner, dvs. almindelige åbne døgninstitutioner, delvis lukkede afdelinger på åbne døgninstitutioner, delvis lukkede døgninstitutioner samt åbne, sikrede og særlig sikrede afdelinger på sikrede institutioner.

	Der er udviklet særskilt materiale til undervisning af plejefamilier, og der er ligeledes udarbejdet undervisningsmateriale til kommunale plejefamilier om indberetning af afværgenhjælp.
Anvendelse:	<p>Det samlede materiale består af flere moduler med tilhørende undervisernoter. I alle moduler er der fokus på at forebygge og håndtere magtanvendelse i praksis.</p> <p>Materialet kan anvendes som en del af en kursusdag eller tilrettelægges som et selvstændigt undervisningsforløb, fx. ved temadage, personalemøder eller lignende. På Socialstyrelsen hjemmeside findes forslag til sammensætning af kursusdage.</p> <p>Hvert modul foreligger i to udgaver, en låst PDF-fil og en Power Point udgave, der er redigerbar. Herved kan materialet tilpasses den pågældende deltagerkreds. Eksempelvis er der forslag til øvelser, disse kan udelades, hvis underviser vurderer, at det ikke er relevant for deltagerkredsen. Hvis underviser vurderer, at der er et behov for at gå i dybden med udvalgte øvelser eller emner, er dette også muligt. Det er ligeledes muligt at tilpasse materialet til den målgruppe deltagerne arbejder med, eksempelvis i forhold til målgruppens alder.</p>
Generel forberedelse:	Det anbefales, at underviser forbereder sig ved brug af lovtæst, bekendtgørelse og vejledning. Derudover findes supplerende informationsmateriale på Socialstyrelsens hjemmeside, herunder casemateriale og dilemmafilm.
Supplerende materiale, der kan anvendes i undervisningen	Der er ingen forslag til supplerende materiale i dette modul.
Baggrund for lov om voksenansvar for anbragte børn og unge	<p>I juni 2013 nedsatte den daværende regering Udvalget om magtanvendelse på anbringelsessteder for børn og unge (Magtanvendelsesudvalget). Udvalget havde til formål at afklare, beskrive og analysere de etiske, juridiske og praktiske grænsedragninger for anvendelse af magt over for anbragte børn og unge, herunder en analyse af udfordringerne ved det daværende regelsæt. Magtanvendelsesudvalget skulle endvidere komme med forslag til et kommende regelsæt.</p> <p>Baggrunden for nedsættelsen af udvalget var bl.a., at både Folketingets Ombudsmand og Folketingets § 71-tilsyn havde påpeget, at det eksisterende hjemmelsgrundlag for magtanvendelse på børne- og ungeområdet var uklart. Magtanvendelsesudvalget havde en bred sammensætning af medlemmer bl.a. med kommunale og regionale repræsentanter, repræsentanter for relevante organisationer for praksisfeltet samt børneorganisationer samt faglige eksperter. I udvalgsarbejdet deltog tre børneeksperter, som tidligere har været anbragt. Daværende direktør ved Folketingets ombudsmand Jens Møller fungerede som formand for udvalget. Børnerådet sikrede endvidere yderligere inddragelse af børn og unge gennem tre børneekspertergrupper.</p> <p>Magtanvendelsesudvalget afgav i marts 2015 betænkning nr. 1551/2015 om Magtanvendelse over for børn og unge, der er anbragt uden for hjemmet.</p> <p>Magtanvendelsesudvalget anbefalede, at der blev udarbejdet et helt nyt og selv-</p>

stændigt regelsæt om magtanvendelse over for anbragte børn og unge med en tydeliggørelse af de eksisterende regler, herunder med tydeliggørelse af børn og unges rettigheder i relation til magtanvendelse og andre indgreb i deres selvbestemmelsesret. På enkelte områder anbefalede udvalget en vis udvidelse af adgangen til at gribe ind overfor anbragte børn og unge, herunder muligheden for afværgehjælp og undersøgelse af et barn eller en ung person på sikrede døgninstitutioner. Udvalget tog i sine overvejelser og anbefalinger udgangspunkt i børn og unges grundlæggende rettigheder, herunder retten til omsorg og beskyttelse.

Den 5. november 2015 indgik Regeringen, Socialdemokraterne, Dansk Folkeparti, Liberal Alliance, Alternativet, Radikale Venstre, Socialistisk Folkeparti og Det Konservative Folkeparti en aftale om rammerne for voksenansvar over for anbragte børn og unge (Klare rammer for voksenansvar over for anbragte børn og unge). Aftalen følger op på aftalen om udmøntningen af satspuljen for 2016 for social- og indenrigsområdet. Aftalen lægger sig tæt op ad anbefalingerne fra Magtanvendelsesudvalget, og loven om voksenansvar for anbragte børn og unge er en udmøntning af den politiske aftale.

Lov om voksenansvar har til formål at fastsætte rammer for plejefamilier og personales adgang til, som led i varetagelsen af den daglige omsorg, at anvende magt og foretage andre indgreb i anbragte børn og unges selvbestemmelsesret og sikre de anbragte børn og unges retssikkerhed i forbindelse hermed.

Lov om voksenansvar for anbragte børn og unge regulerer forholdene under anbringelsen, og den indeholder således blandt andet flere af de bestemmelser, der før fandtes i servicelovens §§ 123-123d samt den tidligere magtanvendelsesbekendtgørelse. Bestemmelser om afgørelser om anbringelse og kriterier for anbringelse på delvis lukkede afdelinger og delvis lukkede institutioner samt sikrede afdelinger og særlig sikrede afdelinger er samlet i servicelovens §§ 63a-63c i kapitel 11 om særlig støtte til børn og unge.

Del 2: Noter til PowerPoint

Dias 2:

<p>Formål</p> <ul style="list-style-type: none">• At fagpersoner får kendskab til i de grundlæggende principper for inddragelse af børn og unge efter en magtanvendelse• At fagpersoner får inspiration til metoder og tilgange til samtalen med barnet eller den unge• At fagpersoner får inspiration til metoder og tilgange til at lave opfølgning med børn og unge uden talesprog <p>Optølgning på magtanvendelser 2</p>
--

	Noter: Formål
Dias 2	Gennemgå dias og formålet med dagen.

Dias 3:

<p>Indhold</p> <p>Dette modul indeholder:</p> <ul style="list-style-type: none">• Inddragelse af barnet eller den unge• Den kognitive og sproglige udvikling hos børn og unge• Understøttende metoder til samtale med barnet eller den unge <p>De andre moduler indeholder blandt andet:</p> <ul style="list-style-type: none">• Konfliktåndtering• Indberetninger• Lovfortolkning• Konfliktåndtering- og forebyggelse <p>Opfølgning på magtanvendelser</p> <p>3</p>
--

Dias 3	<p>Noter: Indhold</p> <p>Modulet handler blandt andet om den kognitive og sproglige udvikling hos børn og unge. Det vil for nogle være velkendt stof, men gennemgangen af dias kan være et brush-up eller et udgangspunkt for drøftelser af erfaringer.</p> <p>Der præsenteres nogle metoder, som er til <i>inspiration</i> i hverdagen. Brug af metoderne kræver yderligere viden, men præsenterer dem som inspirationsmateriale.</p> <p>De andre moduler kan findes på Socialstyrelsens hjemmeside sammen med film- og casemateriale.</p>
--------	--

Dias 4:

Børn og unges rettigheder

Forbud mod tortur, nedværdigende, ydmygende og hånende behandling

Det afgørende er ikke altid handlingen eller ordene, men måden og oplevelsen.

Opfølgning på magtanvendelser 6

Dias 4	<p>Noter: Børn og unges rettigheder</p> <p>Gennemgå dias, og spørg deltagerne:</p> <ul style="list-style-type: none">• <i>Hvor mange har oplevet, at en kollega har talt nedværdigende til et barn?</i>• <i>Hvor mange har lavet en indberetning på det?</i>• <i>Vil man konfrontere en kollega efter en magtanvendelse, som man er uenig i?</i> <p>Få personer vil indberette en kollega, selvom de mener, at kollegaen er gået over grænsen. Det handler om kultur på arbejdspladsen, at være en del af fællesskabet og bakke sine kolleger op. Man kan være bange for repressalier, for at blive ekskluderet eller ikke at blive troet på.</p> <p>Som fagperson har man skærpet indberetningspligt – som også gælder overfor kolleger.</p>
--------	--

Dias 5:

Øvelse

Film om Dan på 15 år og en presset kollega

Opfølgning på magtanvendelser 5

	Noter: Øvelse
Dias 5	Dialog om refleksionsspørgsmål, der findes under filmen på hjemmesiden.

Dias 6:

	Noter: Inddragelse af børn og unge
Dias 6	Generel intro: De næste dias omhandler inddragelsen af børn og unge og orientering af deres forældre. Der er indlagt en summeøvelse omkring inddragelse af børn og unge, som har til henblik at identificere gode erfaringer og potentielle udfordringer i inddragelsen.

Dias 7:

Inddragelse af barnet eller den unge

Barnets ret til inddragelse er juridisk forankret:

Lov om Voksenansvar - §21, Stk. 2.

Barnet eller den unge, der har været udsat for magtanvendelse eller andre indgreb i selvbestemmelsesretten, skal gøres bekendt med indberetningen og have lejlighed til at udtale sig om episoden.

Opfølgning på magtanvendelser 9

Dias 7	<p>Noter: Inddragelse af barnet eller den unge</p> <p>Gennemgå dias, og præsentér lovgivningen.</p> <p>Det hænder, at indberetninger sendes til myndighed uden barnets eller den unges udtalelser. Barnet eller den unges oplevelse skal så vidt muligt ledsage indberetningen, men det kan også ske, at barnet eller den unge ikke ønsker at udtale sig. Beskriv da barnets eller den unges ønsker i indberetningen.</p>
--------	--

Dias 8:

<p>Inddragelse af barnet eller den unge</p> <ul style="list-style-type: none">• Barnet eller den unge skal have mulighed for at afgive en redegørelse for sin oplevelse af situationen og de handlinger, der er udført• Barnets modenhed er ikke nødvendigvis tilsvarende barnets alder. Inddragelsen og kommunikationen med barnet eller den unge skal derfor ske på de præmisser og forudsætninger, som barnet eller den unge har• Barnet eller den unge bør få tilbud om og mulighed for at få talt med de involverede parter om konfliktens forløb og herved få bearbejdet sin egen oplevelse af konflikten <p>Opfølgning på magtanvendelser 10</p>

	Noter: Inddragelse af barnet eller den unge
Dias 8	<p>Gennemgå dias.</p> <p>Barnet eller den unge kan have behov for at tale med en anden voksen, end den der var involveret i magtanvendelsen. Det kan derfor være meget hensigtsmæssigt, at barnet eller den unge fortæller sin oplevelse af situationen til en helt anden voksen.</p> <p>Det kan også være en støtte for barnet eller den unge at få hjælp fra en bisidder – en der kan tage dem i hånden og hjælpe dem på vej, når barnet eller den unge skal tale med involverede personer.</p>

Dias 9:

<p>Summeøvelse</p> <ul style="list-style-type: none">• Hvordan får I snakket med et barn eller en ung om en situation, hvor der er brugt magtanvendelse eller et andet indgreb overfor barnet?• Hvorfor er det svært/nemt at lave opfølgning med jeres målgruppe?• Er det noget, der fungerer særligt godt? Noget der er udfordrende?• Hvad kunne gøre det lettere? Mere systematisk? <p>Opfølgning på magtanvendelser 11</p>
--

	Noter: Summeøvelse
Dias 9	<p>Del deltagerne ind i mindre grupper. Gennemgå dias, og præsentér formålet med øvelsen. Øvelsen har til henblik at identificere gode erfaringer og potentielle udfordringer i inddragelsen af børn og unge på det pågældende arbejdssted.</p> <p>Eksempler på spørgsmål til opfølgning på øvelsen:</p> <ul style="list-style-type: none">• <i>Har I en fast arbejdsgang for at tale med et barn eller en ung efter en magtanvendelse?</i>• <i>Hvordan kan I bruge de erfaringer andre steder end på jeres afdeling?</i>• <i>Skyldtes det børnenes eller de unges funktionsniveau, adfærd, rammerne på stedet?</i>• <i>Finder I barnet eller den unges oplevelse troværdig?</i>

Dias 10:

<p>Orientering af forældre</p> <ul style="list-style-type: none">• Orientering af forældrene i forbindelse med magtanvendelser er med til at sikre det fremtidige pædagogiske behandlingsarbejde. Hvis forældrene ikke bliver informeret, stiger risikoen for uenighed, mistænksomhed, frygt mv.• Orienteringen af forældrene giver forældrene mulighed for at tale med deres barn om hændelsen og eventuelt at klage over magtanvendelsen <p>Opfølgning på magtanvendelser 12</p>

Dias 10	<p>Noter: Orientering af forældrene</p> <p>Gennemgå dias.</p> <p>SEL § 71, stk. 1, og god forvaltningsskik foreskriver, at forældrene skal informeres om barnets hverdag og i den forbindelse også orienteres om eventuelle registreringer vedrørende tilladte magtanvendelser.</p> <p>Hvis det er aktuelt, så start en dialog med deltagerne: Eksempler på spørgsmål:</p> <ul style="list-style-type: none">• <i>Har I eksempler, hvor det er fungeret godt at inddrage forældrene?</i>• <i>Har I eksempler på svært forældresamarbejde i forbindelse med magtanvendelser?</i>
---------	---

Dias 11:

Børn og unges kognitive og sproglige udvikling

Opfølgning på magtanvendelser

13

	Noter: Børn og unges kognitive og sproglige udvikling
Dias 11	<p>Generel intro: De kommende dias omhandler børn og unges kognitive og sproglige udvikling.</p> <p>Der gives eksempler for aldersgrupperne: 0-6 år, 4-12 år og teenagere. Udfordringer for børn og unge med kognitive funktionsnedsættelser præsenteres også. Ikke alle børn er alderssvarende, hvorfor man skal have syn for barnet eller den unges individuelle udvikling og behov ved brug af spørgsmålene.</p>

Dias 12:

Barnets kognitive og sproglige udvikling: 0 – 4 år til ca. 6 år

- Barnet har især sprog for, hvad de gør, men begynder også at udtrykke følelser i sproget: "Det er snyd", "Det gør ondt, hvis man gør sådan", "Det er ikke pænt – det er pænt", "Det er rigtigt – det er forkert"
- Sprog og tanker er konkrete og kontekstafhængige. Barnet kan ikke overskue konsekvenserne af sine udtalelser
- Barnet har svag tidsfornemmelse, og det har svært ved at fortælle sammenhængende om en begivenhed
- Barnet har svært ved at skelne mellem fantasi og virkelighed. De gør sig tanker og fantasier for at forklare det, de ikke forstår

(Svendsen, 2009 og Bo, 2002)

Opfølgning på magtanvendelser

14

Noter: **Barnets kognitive og sproglige udvikling: 0-4 år til ca. 6 år.**

Dias 12

Gennemgå dias.

Eksempler, der kan understøtte dias:

- Barnet ser situationen ud fra sit eget perspektiv. Det opfatter sin virkelighed gennem det, som det får fortalt af andre. Barnet har brug for støtte til at sætte ord på sine tanker og følelser. Barnet har brug for støtte til at finde ord og begreber til at udtrykke sig med
- Barnet kan fortælle konkret, og det har svært ved at fortælle sammenhængende om en begivenhed
- Små børn har et svagt tidsperspektiv og ved fx ikke, hvad hver anden weekend er eller til sommer
- Barnet begynder at danne sig et billede af, hvad der er rigtigt eller forkert
- Man kan lave aftaler med hinanden. Hvis barnet misforstår en aftale, kan det finde på meget fantasifulde forklaringer og genfortællinger af situationen for at undgå en konfrontation

Dias 13:

Eksempler på spørgsmål

Brug barnets egne ord

- Når man opfanger, synliggør og senere bruger barnets egne ord, vil barnet få en oplevelse af at blive bekræftet og forstået og dermed have relativt let ved at associere til egne ord og beskrivelser

Lad kroppen fortælle

- Sig hvad du ser, og se hvad der sker *"Du sætter dig på dine hænder?"*
- *"Hvordan føles det i maven?"*

Tænk højt

- *"Jeg tænker, at hvis det var mig, så ville jeg være vred"* eller *"Jeg har talt med andre børn, som fortæller, at..."*

Spørgsmål, der folder ud, er fx

- Er det godt eller skidt?
- Er du glad for det eller ked af det?
- Hvad syntes du om det?

(Warming, 2011)

Opfølgning på magtanvendelser 15

	Noter: Eksempler på spørgsmål
Dias 13	Gennemgå dias, og lad deltagerne komme med egne eksempler, hvis det er relevant. Spørgsmålene kan også bruges til børn og unge uden talesprog, og der kan eventuelt suppleres med skalerings spørgsmål – smileys, 1-10 og lign. Se dias 29 for eksempler.

Dias 14:

Barnets kognitive og sproglige udvikling: Ca. 4-6 år til 12 år

- Barnet kan koncentrere sig længere tid ad gangen og kan tage flere forhold i betragtning på engang
- Evnen til at iagttage og huske øges hele tiden, og det forstås stadig mere
- Barnet opnår en begyndende realisme og orden. Det kan på logisk og sammenhængende måde skelne mellem oplevet virkelighed og fortællinger
- Evnen til at tænke abstrakt, sammenligne og generalisere udvikles betydeligt, og barnet kan forestille sig andet end det helt konkrete og håndgribelige
- Barnet kan se eget og andres perspektiv på engang og kan give udtryk for medfølelse, medlidenhed og kan tage afstand fra forkerte handlinger
- Barnet forstår, at intentionalitet og moralsk vurdering er forbundet og opbygger en forståelse af begreberne moral, skyld, skam og retfærdighed

(Sivvad, 2009)

Opfølgning på magtanvendelser

16

Noter: **Barnets kognitive og sproglige udvikling: Ca. 4-6 år til 12 år**

Dias 14

Gennemgå dias.

Eksempler, der kan understøtte dias:

- Det kan være svært for et barn at håndtere sine store følelsesmæssige udbrud
- Barnet kan hidse sig så meget op i en konfliktsituation, at det pludselig slet ikke kan overskue den
- Barnet er i stand til at vise medlidenhed, ømhed og omsorg over for venner og kammerater, forældre og små søskende
- Det 8-årige barn ved, at det man gør har konsekvenser. Frem for at reagere med dårligt humør kan symptomer som hovedpine eller mavepine give udtryk for dybereliggende følelser
- Det 10-årige barn tænker overvejende modent og konstruktivt, skelner klart mellem, hvad der er fantasi og virkelighed
- Overfor det 10-årige barn er det muligt at komme med reelle og konkrete forklaringer

Dias 15:

Eksempler på spørgsmål

Brug barnets egne ord

- Når man opfanger, synliggør og senere bruger barnets egne ord, vil barnet få en oplevelse af at blive bekræftet og forstået, og dermed have relativt let ved at associere til egne ord og beskrivelser

Spørgsmål, der folder ud, er fx:

- Hvordan oplevede du det?
- Hvordan føles det for dig?
- Fortæl hvordan du forestiller dig, det skal være i stedet for
- Hvad kan vi sammen gøre for at undgå en lignende situation opstår?

Tænk højt

- *"Jeg tænker, at hvis det var mig, så ville jeg være vred"* eller *"Jeg har talt med andre børn, som fortæller, at..."*

Kan det tegnes?

- Overvej om barnet bedre kan udtrykke sig ved først at tegne oplevelsen

(Warmning, 2011)

Opfølgning på magtanvendelser 17

	Noter: Eksempler på spørgsmål
Dias 15	Gennemgå dias, og lad deltagerne komme med egne eksempler, hvis det er relevant. Spørgsmålene kan også bruge til børn og unge uden talesprog, og der kan eventuelt suppleres med skalerings spørgsmål – smileys, 1-10 og lign. Se dias 29 for eksempler.

Dias 16:

Barnets kognitive og sproglige udvikling: Ca. 10-12 år og frem til voksenalder

- Den unge har øget abstraktionsniveau og kan tænke i hypoteser og alternativer
- Den unge kan bevæge sig sikkert i fortid, nutid og fremtid – fortælle om minder og ønsker for fremtiden
- Den unge tænker ofte i idealer løsrevet fra realiteten
- Den unge har udviklet selvstændige værdier og normer
- Den unge forstår konsekvenser og handlinger, hvilket påvirker beslutningsprocesser

(Skovholt, 2007)

Opfølgning på magtanvendelser 18

	Noter: Barnets kognitive og sproglige udvikling: Ca. 10-12 år og frem til voksenalder
Dias 16	<p>Gennemgå dias, og lad deltagerne komme med egne eksempler, hvis det er relevant.</p> <p>Eksempler, der kan understøtte dias:</p> <ul style="list-style-type: none">• Idealerne kan være påvirket af medierne eller vennerne; eksempelvis hvordan en "hård dreng" er – opfører sig som et bandemedlem, eller piger, der opfører sig flirtende, som de har set i tv eller ældre piger gøre• Den har en holdning til, hvad der er rigtigt og forkert• Den unge udfordrer grænser, som måske tidligere var accepteret og opdager nye grænser, efterhånden som identiteten skabes• Mens familien var omdrejningspunktet for barnet, begynder den unge at søge mere støtte og vejledning fra venner, samtidig med, at der startes intime relationer

Dias 17:

Eksempler på spørgsmål

Eksempler på lineære spørgsmål:

- Hvordan oplevede du det, der skete?
- Hvordan følte situationen for dig?
- Ved du, hvorfor der skete, det der skete?
- Hvad kan vi gøre for at undgå en lignende situation opstår?
- Hvordan kan jeg hjælpe dig?

Eksempler på cirkulære spørgsmål:

- Hvordan oplever du, at de andre reagerer, når det her sker?
- I hvilke andre situationer får du lyst til at handle, som du gjorde?

Eksempler på refleksive spørgsmål:

- Hvilken forskel ville det gøre for dig, hvis...?
- Hvem kunne støtte og hjælpe dig?

Eksempler på strategiske spørgsmål:

- Hvordan kan vi/du gøre noget ved problemet?

Opfølgning på magtanvendelser 19

	Noter: Eksempler på spørgsmål
Dias 17	<p>Gennemgå dias, og lad deltagerne komme med egne eksempler, hvis det er relevant.</p> <p>Uddybning af spørgsmål typer:</p> <ul style="list-style-type: none">• Lineære spørgsmål – har en afklarende hensigt og bruges til at indkredse problemsituationen: Hvem gjorde hvad, hvor, hvornår, hvordan og hvorfor?• Cirkulære spørgsmål – har en undersøgende hensigt og udforsker relationer og forskelle, sætter ting i sammenhæng: Hvad er din forklaring på...? Hvad er anderledes nu end tidligere – og hvordan anderledes? Hvad er vigtigt for A og B? Hvordan ser du det?• Refleksive spørgsmål – har en mobiliserende hensigt og bruges til at fremme ændringer: Hvad tror du, A tænker, når han havner i den situation? Hvordan kunne du tænke dig at ...? Hvad skulle du gøre for at...?• Strategiske spørgsmål – har en korrigerende hensigt og bruges for at påvirke: Hvornår har du så tænkt dig at gøre noget ved problemet?

Dias 18:

"Det ved jeg ikke..."

- Svaret er blevet en vane
- Er måske ikke vant til at blive spurgt og har derfor ingen erfaring med, hvordan man fortæller om sig selv og mangler ord
- Har oplevet noget, som der endnu ikke er ord til at kunne forklare
- Har måske ikke forstået spørgsmålet, eller der blev brugt ord, som er ukendte for barnet eller den unge

Opfølgning på magtanvendelser

20

Noter: **"Det ved jeg ikke..."**

Dias 18

Gennemgå dias sammen med næste dias.

Det at fortælle om sig selv er en færdighed, som kan og skal læres, og det er en færdighed, som kun kan læres og udvikles i samspil med andre mennesker.

Dias 19:

"Det ved jeg ikke... fortsat "

- Der kan mangle tillid til, at den voksne vil lytte og forholde sig til barnets fortælling. Er usikker på, om den voksne vil tro på svaret
- Kan være usikker på, hvad svaret skal bruges til – har det konsekvenser?
- Vil ikke føle sig dum eller risikere at give et forkert svar
- Det er et svært emne, som er forbundet med angst, sorg, vrede etc., og barnet eller den unge kan være bange for responsen fra den voksne
- Kan være træt og orker ikke at tænke og forholde sig til noget

Hadslev Kommune, 2022

Opfølgning på magtanvendelser 21

	Noter: "Det ved jeg ikke... fortsat"
Dias 19	Gennemgå dias. I sidste ende kan det være, at barnet <i>simpelthen bare ikke ved det!</i>

Dias 20:

<p>Hvordan kan man håndtere</p> <p>"Det ved jeg ikke..."</p> <ul style="list-style-type: none">• Holde en pause, være tavse sammen, giv tid, ro og rum, nærvær, lave noget andet, som barnet kan lide• Udskyd samtalen til en situation, hvor I er sammen om noget fælles tredje (madlavning, gåtur, køretur, spil)• Tale om andre gange, hvor barnet har klaret noget svært• Vente til senere eller en anden dag, så barnet får mulighed for at forberede sig eller tale om situationen i en anden sammenhæng "Kan du huske, da..." <p><small>Opfølgning på magtanvendelser</small></p> <p><small>22</small></p>
--

	Noter: Hvordan kan man håndtere "Det ved jeg ikke..."
Dias 20	Gennemgå dias, og tilskynd deltagerne til dialog om håndteringen efter næste dias.

Dias 21:

Hvordan kan man håndtere "Det ved jeg ikke..."

- Gentage spørgsmålet eller omformulere det til noget mere enkelt og konkret, eller tilbyde valg af sætningen: "Kan det være ... eller ...?". "Når du siger, at du ikke ved det, kan det så betyde...?"
- Bringe andre børns viden ind i rummet: "Jeg kender andre børn, og de siger ...", eller fortælle om egne erfaringer og give barnet en idé om, og konkrete eksempler på, hvad det er muligt at sige
- Forsikre barnet, at samtalen ikke har konsekvenser, men det er vigtigt, at alle bliver hørt og får fortalt, hvordan noget opleves

Opfølgning på magtanvendelser 23

	Noter: Hvordan kan man håndtere "Det ved jeg ikke..."
Dias 21	<p>Gennemgå dias, og start eventuelt en dialog om eksemplerne. Opfordrer deltagerne til at komme med egne eksempler, som har fungeret godt.</p> <p>Det fælles tredje kan være et godt udgangspunkt for mange. Det kan være en løsning at køre i bil, hvor der pludselig bliver talt om barnets eller den unges oplevelse, eller mens man er fysisk aktiv.</p> <p>Vær opmærksom på tidsfrister. Indberetningen skal være lavet inden for en bestemt tidsfrist.</p>

Dias 22:

Særligt for børn og unge uden talesprog eller med kognitive funktionsnedsættelser

Vejledning til lov om voksenansvar:

- Hvis barnet eller den unge har en kommunikativ eller kognitiv funktionsnedsættelse, skal der være særlig opmærksomhed på, at barnet eller den unge skal have alders- og handicaprelevant **støtte og kompensation til at blive hørt**, og herunder til at redegøre for sin egen oplevelse af episoden, eller at det sikres, at der på anden vis tilvejebringes en beskrivelse eller tolkning af barnets eller den unges reaktioner og signaler

Opfølgning på magtanvendelser 24

	Noter: Særligt for børn og unge uden talesprog eller med kognitive funktionsnedsættelser
Dias 22	<p>Gennemgå dias.</p> <p>Det kan være en udfordring at lave opfølgning med børn med funktionsnedsættelser, derfor skal man alligevel forsøge at læse og tilpasse sig undervejs. Som minimum skal barnets eller den unges adfærd før, under og efter magtanvendelsen beskrives.</p> <p>Eksempler, der kan understøtte dias:</p> <ul style="list-style-type: none">• "Det tog lang tid, inden han faldt til ro, hvor han normalt er glad og grinende"• "Hun blev glad og grinede, så snart hun kom ned på sit værelse"• "Hun bed og slog om sig imens, men da jeg holdt om hende, faldt hun til ro"

Dias 23:

Særligt for børn og unge med kognitive funktionsnedsættelser

Forståelse

- Konkret tænkning – det der kan røres, ses eller føles
- Svært ved at ræsonnere eller svare på abstrakte spørgsmål eller forstå begreber som tid og afstand
- Evnen til at fastholde opmærksomheden er nedsat
- Evnen til at forstå kompleks eller sammensat information er nedsat

Kommunikation:

- Begrænset ordforråd
- Begrænset eller intet verbalt sprog
- Nedsat eller ingen evne til at læse og skrive
- Kommunikation forgår måske helt eller delvis via billeder eller tegn

Opfølgning på magtanvendelser 25

	Noter: Særligt for børn og unge med kognitive funktionsnedsættelser
Dias 23	<p>Gennemgå dias.</p> <p>For nogle deltagere er dette måske ikke ny viden, men det kan bruges som et brush-up af eksisterende viden.</p> <p>Eksempler, der kan understøtte dias:</p> <ul style="list-style-type: none">• Begreber som i går, i weekenden eller i næste uge kan være for komplekse• Barnet eller den unge kan have svært ved at forstå, hvad der får dem selv eller andre til at handle, som de gør. Hvorfor bliver en person bange, når jeg gør, som jeg gør?• Barnet eller den unge kan have svært ved at forstå instrukser og ønsker fra andre• Barnet eller den unge kan reagere voldsomt på selv de mindste ændringer i hverdagen, fordi struktur og forudsigelighed skaber tryghed

Dias 24:

Understøttende metoder til at tale med børn og unge

Opfølgning på magtanvendelser

26

	Noter: Understøttende metoder til at tale med børn og unge
Dias 24	<p>Generel intro: De kommende dias omhandler metoder og redskaber, der kan understøtte opfølgningen med børn og unge efter en magtanvendelse. Der præsenteres nogle metoder, som er til <i>inspiration</i> i hverdagen. Brug af metoderne kræver yderligere viden, men præsenterer dem som inspirationsmateriale. Metoderne vil være særligt relevante for yngre børn eller børn og unge med funktionsnedsættelser. For de unge kan det være relevant at benytte sig af forslagene fra "det ved jeg ikke"-diasene.</p>

Dias 25:

Støtte og kompensation til at blive hørt

Umiddelbart efter magtanvendelsen

- Observere deres signaler – er der behov for ro og alenetid eller tid med en voksen?
- Skabe tryghed ved brug af eksempelvis musik, dyner, tøjdyr
- *OBS – disse tiltag beskrives i indberetningen*

Opfølgning på magtanvendelsen

- Besøge det sted, hvor barnet eller den unge har fået de oplevelser, der skal tales om. Det kan være lettere at finde ord, når man er i den sammenhæng, hvor ordene "hører til"
- Invitere barnet eller den unge til at vise svaret – enten ved at tegne eller markere følelsen på skalaer med smileys eller tal

Opfølgning på magtanvendelser 27

	Noter: Støtte og kompensation til at blive hørt
Dias 25	Gennemgå dias. Umiddelbart efter en magtanvendelse er det vigtigt, at der skabes tryghed for barnet eller den unge. Beskriv i indberetningen, hvilke tryghedsskabende tiltag, der er sat i gang og reaktionen på disse. Det kan også være en hjælp til at beskrive barnets eller den unges oplevelse, hvis barnet eller den unge ikke selv kan sætte ord på.

Dias 26:

Støtte og kompensation til at blive hørt

FØLESESTERMOMETER
- Hvad føler/følte du, og hvor høj er/var temperaturen på din følelse?

Ved hjælp af følelsetermometeret, kan der tales med barnet om, hvad han/hun følte tidligere eller i en bestemt situation.

Dertil kan følelsetermometeret understøtte, at barnet lærer at tage andres perspektiv. Man kan snakke med barnet om, hvad andre mon føler, og hvor høje deres følelser er/var i situationen.

Jacobsen (2015)

Optegning på magtanvendelser 28

	Noter: Støtte og kompensation til at blive hørt
Dias 26	Gennemgå dias, og start en dialog med deltagerne efter næste dias. Formålet med følelsetermometeret er at bidrage til udvikling af barnets eller den unges forståelse for følelser og at hjælpe barnet til at finde strategier til at regulere følelser. Redskabet kan bruges til børn og til børn og unge med nedsat kognitiv funktionsevne.

Dias 27:

Støtte og kompensation til at blive hørt

MENTALISERINGSDETEKTIVEN
- At undersøge og udforske følelser, tanker, fornemmelser
i kroppen og andet du mærker indei.

Bed barnet vise på kroppen, hvor oplevelsen "sidder" henne, eller hvor meget det fylder: til maven, til brystet, til halsen.

På den måde kan barnet sammen med personalet udforske og lede efter – ligesom en detektiv - hvilken følelse, fornemmelse eller tanke, der opstod i en given situation.

Jacobsen (2015)

Optegning på magtanvendelser 29

	Noter: Støtte og kompensation til at blive hørt
Dias 27	Gennemgå dias, og start derefter øvelse på næste dias. På Mentaliseringsdetektiven kan barnet skrive og/eller tegne, hvor følelsen eller fornemmelsen i kroppen sidder, og hvilke tanker, der er i hovedet. Redskabet kan bruges til børn og til børn og unge med nedsat kognitiv funktionsevne.

Dias 28:

Summøvelse

- Hvordan vil I kunne bruge spørgsmålene og redskaberne?
- Kan redskaberne bruges sammen med jeres målgruppe?
- Hvilke fordele og udfordringer ser I i brugen af redskaberne?

Opfølgning på magtanvendelser 30

	Noter: Summøvelse
Dias 28	Gennemgå dias, og start en dialog med deltagerne om redskaberne.

Dias 29:

Afrunding af samtalen med barnet eller den unge

- Anerkend barnet eller den unge for, at det har kunnet udtrykke sig om svære emner
- Nedskriv barnets eller den unges fortælling/oplevelse, og slut af med at læse den højt
- Aftal med barnet eller den unge, hvad der nu skal ske

Opfølgning på magtanvendelser

31

Noter: **Afrunding af samtalen med barnet eller den unge**

Dias 29

Gennemgå dias.

Afrundingen behøver ikke være tidskrævende og omfattende, men det er hensigtsmæssigt for barnet eller den unge at få en afslutning og vide, hvad der kommer til at ske, eller hvad der ikke kommer til at ske. Det kan hjælpe barnet eller den unge til ikke at danne sig fejlagtige forestillinger.

Dias 30:

Barnets ord er barnets oplevede sandhed

Opfølgning på magtanvendelser 32

	Noter: Barnets ord er barnets oplevede sandhed
Dias 30	<p>Gennemgå dias.</p> <p>Denne skal der ikke redigeres i eller fortolkes på i den skriftlige indberetning. Det er selvfølgelig i orden at støtte og hjælpe barnet til at nå frem til ordene, men vær opmærksom på ikke at lede barnet i en bestemt retning.</p> <p>I indberetningen skal det tydeligt fremgå, hvad barnet har sagt og gjort før, under og efter magtanvendelsen. Det hænder, at indberetninger sendes til myndighed uden barnets eller den unges udtalelser. Barnet eller den unges oplevelse skal så vidt muligt ledsage indberetningen, men det kan også være, at barnet eller den unge ikke ønsker at udtale sig. Beskriv da barnets eller den unges ønsker i indberetningen.</p> <p>Personalet skal ikke fortolke eller redigere i beskrivelsen, men give barnet mulighed for at ledsage indberetningen med sin egen oplevelse – også selvom det måske taler imod personalets håndtering af situationen.</p>

Dias 31:

Opfølgning med andre, der har overværet en magtanvendelse

Børn og unge, der har overværet en magtanvendelse, kan have behov for at tale med en voksen om deres oplevelser

- Spørg til deres oplevelse- hvordan oplevede de situationen?
- Hvilke tanker har de gjort sig om oplevelsen
- Hvilke følelser vækkede det i dem? Blev de bange, kede af det, bekymrede?
- Hvad sker der nu?

Opfølgning på magtanvendelser

33

Noter: **Opfølgning med andre, der har overværet en magtanvendelse**

Dias 31

Gennemgå dias.

Det er vigtigt at huske opfølgning med andre børn eller unge, som har overværet en magtanvendelse eller en voldsom konflikt, da børnene eller de unge kan have misforstået en situation, kun har set dele af den eller danner sig egne sammenhænge.

Dias 32:

Opfordring til det fremadrettede arbejde

Lav en værktøjsmappe, som indeholder de redskaber og tilgange, der kan bruges i samtalen med barnet

Den kan eksempelvis indeholde:

- Procedure eller retningslinje for opfølgning på magtanvendelser
- Beskrivelse af funktionsniveau og alderstrin
- Spørgguide til forskellige aldersgrupper og funktionsniveau
- Redskaber som "Følelsetermometer" og "Mentaliseringsdetektiven" i printede udgaver

Noter: **Opfordring til det fremadrettede arbejde**

Dias 32

Gennemgå dias, og præsentér forslag til det videre arbejde på anbringelsesstedet.

Bed deltagerne overveje, om der skal nedsættes arbejdsgrupper med ansvar for det videre arbejde, eller om der skal startes andre tiltag.

Dias 33:

Summeøvelse

Drøft i mindre grupper:

- Hvilke tanker har oplægget skabt hos jer?
- Bør der ændres noget i vores eksisterende retningslinjer?
- Hvordan arbejder vi videre med dette område?

Opfølgning på magtanvendelser

35

	Noter: Summeøvelse
Dias 33	Afrund undervisningen med en refleksion over oplægget.

Dias 34:

Litteratur

- Bo, K. m.fl. (red) (2015) *Udsatte børn – et helhedsperspektiv*
- Bo, K. og Gehl, I. (2002) *Børnesamtalen*, Uden for nummer. Tidsskrift for social forskning. 4. årg. Nr. 6, dansk Socialrådgiverforening
- Haderslev kommune (2012) *Jeg ved det ikke* Udgivelse af Pædagogisk Psykologisk Rådgivning, Haderslev kommune
- Jacobsen, M. (2015) *Mentalisering i dagtilbud og skole*
- Langballe, Å. (2011): *Den dialogiske barnesamtale. Hvordan snakke med barn om sensitive temaer*: Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress a/s (NKVTS)
- Warming, H. (2011) *Børneperspektiver – Børn som ligeværdige medspillere i socialt og pædagogisk arbejde*
- Øvreeide, H. (2009) *At tale med børn – metodiske samtaler med børn i svære livssituationer*